

STRESZCZENIE

Źródła informacji w pracy nauczyciela edukacji regionalnej (na przykładzie Częstochowy) to temat pracy doktorskiej ujmującej problemy i zagadnienia z zakresu dyscyplin naukowych: bibliologii i informatologii, pedagogiki, wiedzy o kulturze i innych. W rozprawie omówiono reformy oraz zmiany w szkolnictwie na przełomie lat 2008-2015, które wpłynęły na proces nauczania, w tym między innymi zakres realizacji edukacji regionalnej na wszystkich etapach nauczania.

Głównym celem rozprawy było ukazanie edukacji regionalnej w ujęciu historycznym oraz współczesnym, przedstawienie najważniejszych jej założeń oraz wpływu na kształtowanie osobowości i postaw ucznia klas szkoły podstawowej, gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej. Istotnym celem pracy było zwrócenie uwagi na rolę i miejsce bibliotek szkolnych i pedagogicznych w kształtowaniu stosunku do regionalnych zagadnień i zjawisk u dzieci i młodzieży. Zwrócono również uwagę na rolę bibliotek wspierającą efekty w realizacji treści regionalnych przez nauczycieli, odwołując się do obowiązujących oświatowych aktów prawnych. Celem praktycznym pracy było opracowanie *Przewodnika dla nauczycieli i bibliotekarzy Częstochowy i okolic po źródłach informacji regionalnej*. Powinien on służyć pomocą nauczycielom w wyborze źródeł przydatnych w edukacji regionalnej. Przewodnik otrzymał formę opracowania bibliograficznego, zawierającego opisy druków zwartych, artykułów z czasopism, źródeł elektronicznych oraz multimedialnych - dostępnych w różnych bibliotekach częstochowskich.

W pracy odwoływano się do licznych samoistnych i niesamoistnych publikacji dotyczących regionalizmu, bibliotekoznawstwa, kulturoznawstwa, metodyki nauczania oraz aktów i rozporządzeń Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Teoretyczne rozważania omawianego w rozprawie problemu zostały poparte wynikami empirycznych badań przeprowadzonych w 2006 i 2012 roku wśród nauczycieli oraz nauczycieli bibliotekarzy, w celu rozpoznania stanu realizacji edukacji regionalnej w częstochowskich szkołach oraz poziomu wykorzystania treści i źródeł regionalnych. Badania pokazały, że nauczyciele – mimo wprowadzanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej reform i zmian programowych – wykorzystują treści edukacji regionalnej w procesie nauczania i wychowania.

Do osiągnięcia postawionych w rozprawie celów wykorzystano metodę historyczną, przeprowadzono analizę i krytyczną ocenę badanych źródeł informacji, a także empiryczną metodę obserwacyjną wspartą techniką ankietową oraz klasyfikacji formalnej i rzeczowej zestawianych bibliograficznych opisów źródeł.

Zachodzące w XIX, XX i XXI wieku w systemie oświaty zmiany pokazują, że edukacja ulega licznym przeobrażeniom i ewaluacji. Zmiany te widoczne są także w kulturze w ogólnej, a regionalnej w szczególności, więc i w edukacji regionalnej, metodach i formach pracy dydaktycznej, m.in. z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu. Oczywiście jest, że zapowiadane już reformy Ministerstwa Edukacji Narodowej mogą dotyczyć programów pracy instytucji oświatowych, czyli także edukacji regionalnej.

SUMMARY

The sources of information in the work of regional education teacher (based on the example of Częstochowa) is a doctoral thesis topic, dealing with the issues of scientific fields such as bibliology, information science, pedagogy, cultural knowledge and others.

The treatise discusses the reforms and changes in educational system, occurring between 2008 and 2015, which affected the teaching process including the scope of implementation of regional information at all stages of education.

The main aim of the dissertation was to discuss regional education in historical and contemporary approach, presenting its most important assumptions and the influence of regional education on personalities and attitudes of students attending primary, junior secondary, and secondary schools. The essential objective of the research was to draw attention to the role of school libraries and pedagogical libraries in shaping regional attitudes among children and adolescents. Attention was also drawn to the role of libraries in supporting the effects of implementing regional content by teachers, referring to applicable legal educational acts. The practical purpose of the thesis was designing "The Guidebook to Sources of Regional Information for Teachers and Librarians from Częstochowa and Its Surroundings." It was given a form of bibliographical research paper containing books, magazine articles, electronic and multimedia sources coming from different libraries in Częstochowa.

Teachers should find the guidebook helpful when choosing sources of regional information.

The dissertation refers to numerous publications concerning regionalism, library science, cultural studies and methodology of teaching as well as acts and regulations of the Ministry of Education.

Theoretical contemplations of the problem discussed in the thesis have been supported by the results of empirical research, conducted in 2006 and 2012 among teachers and librarians, in order to establish the level of regional education implementation as well as the usage of regional content and sources among schools in Częstochowa. The research has shown that, regardless of the reforms and programme changes introduced by the Ministry of Education, teachers have been using the regional content in the process of education.

Historical method, analysis and critical assessment of information sources research, empirical method of observation supported by survey technique as well as formal and

factual classification of correlated bibliographical sources technique have been used to achieve the objectives set in the dissertation.

Changes in the system of education in the 19th, 20th, and 21st century prove, that education is constantly evolving and undergoing numerous transformations. These changes are also visible in culture, especially the regional aspect of it, therefore as well in regional education, methods and forms of conveying the content and using information and communication technologies in teaching.

It is obvious that the projected reforms of the Ministry of Education will further contribute to changes in education, including regional education.